

Käsityön opetuksen laatu varhaiskasvatuksessa

ROKL0724 Kandidaatintutkielma (8 op)

Kandidaatin tutkielma

Joel Jäppilä

27.4.2026

Turun Yliopisto

Opettajankoulutuslaitos Rauma

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu

Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Kandidaatintutkielma

Tutkinto-ohjelma, oppiaine: Kandidaatin tutkielma, Varhaiskasvatuksen tutkinto-ohjelma

Tekijä(t): Joel Jäppilä

Otsikko: Käsityön opetuksen laatu varhaiskasvatuksessa

Ohjaaja(t): Yliopiston tutkija Virve Keränen sekä projektitutkija Jenny Marttila

Sivumäärä: 30 sivua, ilman otsikkosivua sekä lähteitä ja liitteitä 22 sivua

Päivämäärä: 27.4.2026

Tässä tutkimuksessa tarkastelen, miten käsityötä opetetaan varhaiskasvatusyksiköissä, millaisia tiloja varhaiskasvatusyksiköissä on toteuttaa käsityötoimintaa, sekä onko opettajilla tarpeeksi osaamista opettaa varhaisikäisille lapsille käsitöitä.

Tutkimukseni on empiirinen tutkimus, jossa kävin haastattelemassa varhaiskasvatuksessa työskenteleviä opettajia sekä johtajia. Analysoin haastattelut sisällönanalyysin avulla ja vertailen haastatteluaineistoa teoreettisen viitekehyksen kanssa toisiinsa. Analyysin apuna käytän sanatarkkaa litterointia, eli muutan jokaisen äänitteen puheet tekstiksi, jonka jälkeen analysoin aineistoa induktiivisesti.

Aiempien tutkimusten mukaan käsityökasvatus osana varhaiskasvatusta on kuulunut perinteisesti osaksi suomalaista lastentarhatoimintaa, päivähoitoa ja varhaiskasvatusta, mutta viime vuosien aikana käsityöllisen toiminnan rooli osana varhaiskasvatuksen pedagogista toimintaa on kuitenkin vähentynyt. Tiloissa ja välineissä saattaa olla tämän takia puutetta, vaikka varhaiskasvatuksen opettajat osaisivat suunnitella ja toteuttaa käsityötoimintoja ryhmässään.

Tulosten mukaan käsityön opetusta toteutetaan varhaiskasvatuksessa vähemmän, mitä tiedostetaan käsityökasvatuksesta. Mukana olleissa varhaiskasvatusyksiköissä oli paljon eroja käsityön opetukseen, mutta suurin yhteinen tekijä oli se, että käsityökasvatusta toteutetaan vähän, eikä sen toteuttamiselle ole kunnollisia tiloja.

Johtopäätöksenä esitän, että käsityön opetuksen laatu varhaiskasvatuksessa on vaihtelevaa sekä vähenemässä entisestään. Käsityön opetus vaatii opettajilta sen, että heillä olisi mielenkiintoa toteuttaa käsityöhän liittyviä asioita, joita he jo tiedostavat ja ymmärtävät. Laadukkaan käsityön opetuksen toteuttaminen vaatii varhaiskasvatusyksiköltä panostusta käsityössä tarvittaviin välineisiin ja tiloihin.

Avainsanat: Käsityökasvatus, käsityön opetuksen laatu, varhaiskasvatus

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
2	Käsityökasvatus, käsityön opetuksen laatu sekä varhaiskasvatus	7
2.1	Käsityökasvatus	7
2.2	Käsityön opetuksen laatu käsitteenä	8
2.3	Varhaiskasvatus	9
3	Tutkimustehtävä ja ongelma	11
4	Tutkimusmenetelmät	12
4.1	Osallistujat	13
4.2	Haastatteluaineiston kerääminen ja kuvaus	13
4.3	Aineiston analysointi	13
4.4	Tutkimusetiikka	14
5	Tulokset	16
5.1	Käsityön opetus tutkittavinani olevissa varhaiskasvatusyksiköissä: Millaisia käsityksiä varhaiskasvatuksen opettajilla on käsityön opettamisesta varhaiskasvatuksessa?	16
5.2	Millaisia tiloja varhaiskasvatuksessa on käsityön opetukseen?	18
5.3	Millaista osaamista käsityön opetukseen tarvitaan varhaiskasvatuksessa?	18
6	Eettisyys	21
7	Pohdinta	22
8	Lähteet	24
	Liitteet	26
	Liite 1: Tietosuojalomake	26
	Liite 2: Haastattelukysymykset	29

1 Johdanto

Tutkimukseni käsittelee varhaiskasvatuksessa opetettavan käsityön opetuksen laatua. Varhaiskasvatussuunnitelmassa (2022) määritellään varhaiskasvatuksen tehtäväksi tukea lapsen musiikillisen, kuvallisen, käsityöllisen, sanallisen ja kehollisen ilmaisun kehittymistä sekä tutustuttaa lapsia eri tieteenaloihin ja kulttuuriperintöön. Käsityöllisen ilmaisun tavoitteena, varhaiskasvatuksessa on tarjota lapsille kokeilun, tutkimisen, yhteisöllisen tekemisen, kokemisen ja oivaltamisen iloa sekä nautintoa työskentelystä, jossa näkyvät lasten oma luovuus ja kädenjälki (Opetushallitus, 2022).

Kirjallisuuden ja kenttäkokemukseni mukaan voidaan tarkastella sitä, että varhaiskasvatuksessa käsityön opetus ja sen laatu ovat heikkoa. Varhaiskasvatuksessa ajatellaan käsitöistä niin, että täytyy toteuttaa jokin hieno ja kokonainen tuote. Asia ei kuitenkaan ole niin, vaan käsityöllinen ilmaisu pitäisi toteuttaa varhaiskasvatuksessa enemmän ohjattuna, erillisissä suunnitelluissa tilanteissa (Juutinen, ym. 2021).

Varhaiskasvatussuunnitelman mukaan käsityön tekeminen ja opettaminen on tärkeää. Sitä tulisi opettaa lapsille mielekkäällä tavalla, jotta lapsi oppisi uutta. On myös tärkeää, että lapsi kokee onnistumisen sekä epäonnistumisen tunteita. Kun lapsi kokee epäonnistumista, se kasvattaa lasta ja lapsi oppii, että virheitä voi tehdä (Opetushallitus, 2022). Juutisen mukaan (2021) Käsityökasvatuksen arvioidaan toteutuvan heikoiten, koska toiminta ei ole kovin säännöllistä ja välineistön koetaan olevan vähäistä sekä henkilöstön osaaminen kohtalaista.

Käsityökasvatusta toteutetaan useimmin 5–6-vuotiaiden kanssa, kuin 1–4-vuotiaiden kanssa. Varhaiskasvatuksen taito- ja taidekasvatuksen nykytilaa arvioidaan tarkastelemalla ”Ilmaisun monet muodot” -alueen toteutumista, säännöllisyyttä sekä henkilöstön osaamista ja koulutustarpeita. Arvioinnin perusteella taito- ja taidekasvatus toteutuu pääsääntöisesti hyvin varhaiskasvatuksen arjessa. Toiminnassa korostuvat erityisesti leikki, lasten luovat prosessit sekä lasten omaehtoinen toiminta eri ilmaisun osa-alueilla (Juutinen, ym. 2021).

Karilan ja Leikkosen (2022) mukaan käsityöt mielletään varhaiskasvatuksessa usein askartelun ja kuvataiteen kanssa samaan, jonka yläkäsitteenä käytetään taito- ja taidekasvatusta varhaiskasvatuksessa. Käsityöt tulisi sisällyttää osaksi varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa vielä paremmin, eikä vain nähdä sitä irrallisena askarteluna ja vapaa-ajan tekemisenä (Karila & Leikkonen, 2022). Ruokonen, Rusanen ja Välimäki (2009) kertovat kirjassaan, että taito- ja taidekasvatuksella viitataan aineryhmään, johon sisältyy taideaineet, liikunta, käsityö sekä kotitalous. Kuvallisen toiminnan eri osa-alueet ja askartelu, kuten myös käsityöt olivat varhaiskasvatustyön alkuvaiheista alkaen läheisissä suhteissa toisiinsa. Näihin pyritään toistuvasti löytämään omaa, kokoavaa yläkäsitettä (Ruokonen, Rusanen & Välimäki, 2009).

Aihe on tärkeä, koska käsitöitä harjoitellaan ja opetetaan varhaiskasvatuksessa vähän ja käsitöiden merkitys voi tämän takia huonontua varhaiskasvatuksessa. (Juutinen, ym., 2021). Yliverrosen (2019) mukaan käsitöiden tekeminen antaa pienille lapsille mahdollisuuksia, jolloin lapsi pääsee harjoittelemaan monenlaisia elämässä tarvittavia taitoja jo varhaisiässä. Yliverrosen jatkaa, että käsityöt sisältävät monia fyysisiä työvälineitä ja materiaaleja, jolla toteutetaan käsityökasvatusta monin eri keinoin. Käsitöihin sisältyy myös monenlaisia erilaisia vuorovaikutustilanteita, jotka vahvistavat lasten vuorovaikutussuhteita aikuisiin sekä muihin lapsiin varhaiskasvatusryhmässä (Yliverrosen, 2019). Yliverrosen kertoo, että käsitöillä on suuri merkitys lasten kehitykselle, koska se näyttäytyy laajasti kehityksen eri osa-alueilla, kuten motoristen, kognitiivisten, sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen vahvistumisena sekä luovuuden ja itseilmaisun kehittymisenä.

Käsityö on oppiaineena, tuottamistoimintana ja tutkimuksen näkökulmasta monitieteistä asettuen tieteen, teknologian ja taiteen leikkauspisteeseen. Kun tehdään käsitöitä yhdessä muiden kanssa, siinä tapahtuu yhdessä ideointia, suunnittelua, materiaali- ja tekniikkakokeiluja, dokumentointia, pohdintaa, vuorovaikutusta sekä valmiin työn arviointia ja jatkuvaa palautteenantoa niin varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja peruskoulussa (Yliverrosen, 2019).

Ruokosen (2022) mukaan varhaiskasvatuksessa käsitöiden avulla harjoitellaan toimintaa käsityömateriaalien parissa, jolloin hienomotoriset taidot kehittyvät. Siinä samalla harjaantuvat suunnittelu ja ongelmanratkaisutaidot. Ruokonen jatkaa, että käsityökasvatuksessa harjoitellaan ajattelua niin, että pohditaan millainen tuotteesta tulee visuaalisesti ja teknisesti. Lapsille on myös oleellista tarjota mahdollisuus ajattelemiseen, keksimiseen ja kokeilemiseen. Lasten omat ratkaisut ovat osa oppimisprosessia, jossa lapset saavat harjoitella vastuunottoa ja osallisuutta (Ruokonen, 2022)

Mayar (2021) mukaan lapsi on syntynyt älykkyyden ja luovuuden kanssa. Lapsi on täten ainutlaatuinen olento, jolla on älykkyyttä, jota voidaan aktivoida varhaisessa iässä esimerkiksi varhaiskasvatuksessa. Mayar jatkaa, että yksi potentiaalisista kehitettävistä olevista älykkyyksistä on taide ja luovuus. Käsityöt ovat yksi keino kehittää lapsien luovuutta, ja lapset käyttävät käsiään tehdessään käsitöitä tai taidetta. Käsityöt tarjoavat useita etuja varhaisen lapsen kehitykseen. Se heijastaa kognitiivista kehitystä, ideoimista, ongelmanratkaisua, kriittistä ajattelua, ennustamista ja uusien asioiden kokeilemistä (Mayar, 2021).

Tutkielmassa tutkin varhaiskasvatuksen käsitöiden opetuksen laatua ja sitä, millaisissa tiloissa käsityötä opetetaan lapsille varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. Esimerkiksi, onko käsityön opetus varhaiskasvatuksessa samanlaista eri yksiköissä ja erottelevatko eri varhaiskasvatusyksiköt askartelun ja kuvataiteen käsitöistä tai yhdistelevätkö he niitä.

2 Käsityökasvatus, käsityön opetuksen laatu sekä varhaiskasvatus

2.1 Käsityökasvatus

Karila ja Leikkonen (2022) kertovat artikkelissaan, että erilaiset käsityöllisen toiminnan muodot, kuten askartelu ja rakentelu kuuluvat perinteisesti osaksi suomalaista lastentarhatoimintaa, päivähoitoa ja varhaiskasvatusta, mutta viime vuosien aikana käsityöllisen toiminnan rooli osana varhaiskasvatuksen pedagogista toimintaa on kuitenkin vähentynyt. Välineet ja materiaalit ovat lähes kadonneet päiväkodeista.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) mukaan käsityöllisen ilmaisun tavoitteena varhaiskasvatuksessa on tarjota lapsille kokeilun, tutkimisen ja yhteisöllisen tekemisen, kokemisen ja oivaltamisen iloa ja nautintoa käsityöllisestä työskentelystä, jossa näkyy lasten oma luovuus sekä kädenjälki. Lapsille tarjotaan mahdollisuuksia kokeilla itse, tutkia itse sekä yhdistellä materiaaleja käsityötekniikoiden avulla (Opetushallitus, 2022).

Varhaiskasvatuksen käsityön opetuksesta on saatavilla yllättävän vähän tutkimusta, ja aihetta käsittelevät tutkimukset on hajanaisia ja usein osana laajempia taito- ja taidekasvatuksen kokonaisuuksia. Karilan ja Leikkolan (2022) mukaan käsityö- ja teknologiakasvatuksen osaaminen varhaiskasvatuksessa on kuitenkin epätasaista, mikä heijastuu suoraan siihen, millaisia pedagogisia ratkaisuja ja oppimisen mahdollisuuksia lapsille tarjoutuu. Heidän tutkimuksensa osoittaa, että opettajat kokevat tarvitsevansa lisää pedagogista varmuutta ja sisältötietoa käsityön ohjaamiseen, mikä osaltaan selittää käsityökasvatuksen tutkimuksellista ja pedagogista marginaalisuutta. Myös Karvin laaja selvitys osoittaa, että taito- ja taidekasvatus, mukaan lukien käsityöt, toteutuu varhaiskasvatuksessa usein satunnaisesti, irrallisesti ja opettajajohtoisesti, mikä heikentää sen pedagogista jatkuvuutta ja tavoitteellisuutta (Juutinen, ym. 2021).

Tässä tutkimuksellisessa ja pedagogisessa kontekstissa Grönmanin, Lindforsin ja Rönkön (2022) tutkimus lasten tavoiteorientaatioista käsityökasvatuksessa tarjoaa

tärkeän näkökulman siihen, miten lapset suhtautuvat käsityötehtäviin ja millaisia merkityksiä he antavat omalle toiminnalleen. Heidän mukaansa lapset suuntautuvat käsityöprosesseihin oppimista, suoriutumista tai välttämistä korostavien tavoitteiden kautta, ja samalla lapsella voi olla useita rinnakkaisia orientaatioita, joiden painoarvo vaihtelee tilanteen ja tehtävän mukaan. Oppimisorientaatiossa korostuu halu ymmärtää ja kehittää omaa osaamista, kun taas suoritusorientaatiossa painottuvat vertailu ja menestyminen suhteessa muihin. Välttämisorientaatiossa lapsi pyrkii minimoimaan epäonnistumisen riskin ja selviytymään tehtävistä mahdollisimman vähällä vaivalla. Grönman ym. (2022) jatkaa, että nämä orientaatiot vaikuttavat siihen, miten lapset kokevat käsityötehtävät, millaisia strategioita he käyttävät ja miten he suhtautuvat haasteisiin.

Kun huomioidaan käsityökasvatuksen epätasainen toteutuminen varhaiskasvatuksessa (Juutinen ym. 2021) sekä opettajien vaihteleva osaaminen (Karila & Leikkola 2022), tavoiteorientaatioiden tarkastelu tarjoaa arvokkaan välineen ymmärtää lasten motivaatiota ja oppimisen suuntautumista käsityöprosesseissa. Se myös korostaa tarvetta kehittää käsityökasvatusta niin, että se tukee lasten myönteistä oppimisorientaatiota ja tarjoaa heille mahdollisuuksia pitkäjänteiseen, merkitykselliseen ja tavoitteelliseen työskentelyyn.

2.2 Käsityön opetuksen laatu käsitteenä

Vlasov ym. (2018) mukaan varhaiskasvatuksen laadun määritelmät jakautuvat laadun rakennetekijöihin sekä laadun prosessitekijöihin. Rakennetekijät ovat esimerkiksi varhaiskasvatuksen opetussuunnitelma, henkilöstön koulutus, työaikarakenteet, lapsiryhmien rakenne sekä tilat. Vlasov ym. jatkaa, että prosessitekijät ovat yksilön pedagogista toimintakulttuuria kuvaavia tekijöitä, joilla on suora yhteys lapsen kokemuksiin. Ne ovat esimerkiksi lasten, aikuisten, huoltajien ja henkilöstön väliset vuorovaikutussuhteet sekä pedagoginen toiminta lapsiryhmissä. Lisäksi siihen kuuluu johtaminen, suunnittelu, toteuttaminen, arviointi ja kehittäminen. Prosessitekijät kuvaavat sitä, miten varhaiskasvatukselle asetettuja tavoitteita ja sisältöjä toteutetaan. (Vlasov ym., 2018)

Varhaiskasvatussuunnitelman mukaan (2022) suunnittelutaitoja, ongelmanratkaisua, hienomotorisia taitoja harjoitellaan lasten kanssa heille soveltuvilla käsityön teknisen työn ja tekstiilityön työtapojen avulla. Työtapoihin voi sisältyä esimerkiksi muovailu, leikkaaminen, naulaaminen, sahaaminen ja ompelu. Tämän tavoitteena on tarjota lapsille mahdollisuus kokeilla, tutkia ja tehdä yhteisöllisesti sekä kokea iloa siitä, että oppii ja osaa. Tämän tarkoituksena on myös tarjota lapsille nautintoa tekemisestä, jossa näkyy selvästi lapsen oma käden jälki (Opetushallitus, 2022).

2.3 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) mukaan varhaiskasvatuksen tehtävänä on edistää lasten kasvua, kehitystä ja oppimista.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa ei mainita kokopäiväpedagogiikkaa, mutta kokopäiväpedagogiikka on suuri osa varhaiskasvatustoimintaa, johon liittyy myös käsityökasvatus. Laadukas pedagoginen toiminta on varhaiskasvatuksessa sekä peruskoulussa pitkäjänteistä ja tavoitteellista, joka perustuu toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin (Opetushallitus, 2022).

Kokopäiväpedagogiikan keskeinen ajatus on, että kaikki varhaiskasvatuksessa päivän aikana tapahtuva toiminta on pedagogiikkaa, ei vain erikseen suunniteltuja tuokioita. Lämsän (2021) mukaan kokopäiväpedagogiikka muodostaa rakenteen, jonka avulla lapsen kokonaisvaltaista pedagogista tukemista voidaan toteuttaa johdonmukaisesti koko päivän ajan. Koska varhaiskasvatuksessa työskentelee henkilöstöä erilaisilla koulutustaustoilla, pedagogiset tulkinnat ja toimintatavat voivat vaihdella huomattavasti, mikä korostaa yhteisen pedagogisen ymmärryksen rakentamisen tarvetta (Lämsä 2021). Tämän vuoksi varhaiskasvatuksen opettajalla on Lämsän (2021) mukaan keskeinen rooli pedagogisena vastuuhenkilönä: opettaja johtaa työyhteisön pedagogista vuorovaikutusta, ohjaa henkilöstön yhteistä toimintaa ja varmistaa, että pedagogiset sisällöt – kuten käsityöt – toteutuvat suunnitelmallisesti ja osana kokopäiväpedagogiikkaa.

Suomessa yleisin varhaiskasvatuksen muoto on kunnallinen päivähoito, jota järjestetään päiväkodeissa, perhepäivähoidossa sekä muissa varhaiskasvatuksen toteutusmuodoissa. Salmisen (2017) mukaan valtaosa lapsista osallistuu kunnallisesti järjestettyyn varhaiskasvatukseen, vaikka yksityisen varhaiskasvatuksen osuus on viime vuosina kasvanut ja yksityisiä palveluja on tarjolla yhä useammassa kunnassa. Varhaiskasvatus rakentuu moniammatillisen tiimityön ideologialle, jossa toiminnan suunnittelu tapahtuu sekä koko varhaiskasvatusyksikön että yksittäisten lapsiryhmien tasolla. Salminen (2017) korostaa, että eri ammattiryhmät täydentävät toisiaan päivittäisessä työssä ja muodostavat osaavia, korkeatasoisia työtiimejä. Lisäksi Salminen jatkaa, että moniammatillinen yhteistyö on keskeinen osa varhaiskasvatuksen laadukasta toteutusta, sillä se mahdollistaa lasten tarpeisiin vastaamisen monipuolisesti ja pedagogisesti johdonmukaisesti.

3 Tutkimustehtävä ja ongelma

Tämän laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on tutkia käsityökasvatuksen laatua eri varhaiskasvatustyksiköissä ja ymmärtää tulevaisuuden kannalta, miten varhaiskasvatuksessa voidaan parantaa käsityön opetuksen laatua ja lisätä sitä varhaiskasvatukseen. Lisäksi selvitän, miksi varhaiskasvatuksessa käsityön opetus on vähäistä.

Tutkimuskysymykset tutkimuksessani ovat:

1. Millaisia käsityksiä varhaiskasvatuksen opettajilla on käsityön opettamisesta varhaiskasvatuksessa?
 - 1.1 Millaisia tiloja varhaiskasvatuksessa on käsityön opetukseen?
 - 1.2 Millaista osaamista käsityön opetukseen tarvitaan varhaiskasvatuksessa?

4 Tutkimusmenetelmät

Tutkin käsityön opetuksen laatua varhaiskasvatuksessa teoreettisen viitekehyksen, aikaisempien tutkimusten sekä kerätyn ja litteroidun haastatteluaineiston perusteella. Tutkin tämän lisäksi, miten eri varhaiskasvatusyksiköissä opetettiin käsitöitä sekä miten eri varhaiskasvatuksen opettajat ymmärsivät käsityön varhaiskasvatuksessa. Tutkin, oliko eri yksiköissä eroja käsityön opettamisen suhteen, oliko yksiköissä käsityön opetukselle tiloja sekä oliko varhaiskasvatuksen opettajilla ja muilla työntekijöillä riittävästi osaamista opettaa ja ohjata varhaiskasvatusikäisiä lapsia käsityötoiminnassa.

Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena, jossa aineisto kerättiin haastattelumenetelmää käyttäen. Lähtökohtana laadullisessa tutkimuksessa oli todellisen elämän kuvaaminen, johon liittyi ajatus siitä, että todellisuus on moninainen. Laadullisessa tutkimuksessa pyrittiin tutkimaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2015). Laadullinen tutkimus pyrki ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä syvällisesti ja tulkitsemaan ihmisen kokemuksia sekä merkityksiä ilman määrällisiä mittauksia tai tilastollisia menetelmiä (Tuomi & Sarajärvi, 2018).

Aineisto kerättiin yksilohaastatteluilla haastatteleamalla varhaiskasvatuksen opettajia ja johtajia. Kuvasin tutkimuksen kulun vaiheittain eli missä, milloin ja miten etenin tutkimuksen edetessä (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Äänitteiden kuuntelun sekä havainnoinnin jälkeen, litteroin äänitteet sanatarkasti.

Tutkimuksen kohteena oli käsityön opetuksen laatu varhaiskasvatuksessa. Lisäksi tutkimuksessa tarkasteltiin eri varhaiskasvatuksen yksiköiden välisiä eroja käsityön opetuksessa, erityisesti opetustilojen ja henkilökunnan osaamisen näkökulmasta.

4.1 Osallistujat

Tutkielmaan osallistui viidestä eri varhaiskasvatyüksiköstä opettajia sekä johtajia. Osallistujille lähetettiin sähköpostitse viestiä, jos kiinnostaisi osallistua tutkielmaan. Lopulta viisi eri varhaiskasvatyüksikköä osallistui. Lisää tutkittavia saatiin varhaiskasvatyüksikön johtajalta. Haastatteluihin osallistui yhteensä kahdeksan varhaiskasvatyüksikön ammattilaista, mukaan lukien yliopistotaustaisia ja sosionomitaustaisia varhaiskasvatyüksikön opettajia, johtajia sekä esiopetuksessa työskenteleviä opettajia.

4.2 Haastatteluaineiston kerääminen ja kuvaus

Haastattelut toteutettiin sekä lähi- että etähaastatteluina haastateltavien toiveiden mukaisesti. Haastattelut äänitettiin puhelimella, minkä jälkeen äänitteet siirrettiin tietokoneelle erilliseen kansioon, johon oli pääsy ainoastaan tutkijalla.

Kun kaikki haastattelut oli pidetty, aloitettiin haastattelujen litterointi eli muutettiin haastatteluäänitteet tekstimuotoisiksi Turun yliopiston transcribe-nettisivun avulla. Käytettiin sanatarkkaa litterointia, eli kirjoitettiin ylös kaikki täytesanat sekä toistot, jotta äänitteistä saatiin mahdollisimman paljon tutkimusaineistoa. Nettisivu muutti suurimman osan äänitteistä tekstiksi, mutta jokainen äänite kuunneltiin ja korjattiin teksteistä kirjoitusvirheitä sekä kerrottiin, kuka puhui milloinkin, jotta litteroinnit olivat mahdollisimman selviä.

4.3 Aineiston analysointi

Aineiston analyysissä käytettiin induktiivista sisällönanalyysiä, jonka avulla voitiin analysoida dokumentteja systemaattisesti ja objektiivisesti. Tuomi & Sarajärvi (2018) mukaan sisällönanalyysia käytetään esimerkiksi kirjojen, artikkeleiden, päiväkirjojen, kirjeiden, haastatteluiden, puheiden, keskusteluiden, dialogien, raporttien ja minkä vaan muun kirjallisen dokumentin analysoinnissa. Sisällönanalyysi on tekstianalyysiä,

jossa etsitään tekstin merkityksiä, eli sisällönanalyysillä tarkoitetaan pyrkimystä kuvata dokumenttien sisältöä sanallisesti (Tuomi & Sarajärvi, 2018).

Haastatteluaineisto litteroitiin huolellisesti ennen analyysin aloittamista, mikä mahdollisti aineistoon syvällisen perehtymisen. Analyysiprosessissa aineistoa tarkasteltiin avoimin mielin ilman ennalta määriteltyjä kategorioita, ja siitä tunnistettiin tutkimuskysymysten kannalta merkityksellisiä ilmauksia ja sisältöjä liittyen siihen, kuinka hyvin varhaiskasvatuksessa toteutetaan käsityötä. Analyysissa keskeistä oli aineistosta nousevien teemojen, kuten käsityön opetuksen toteutuksen, opetustilojen ja henkilökunnan osaamisen, sekä näihin liittyvien näkökulmien, kuten kokemusten ja kehittämistarpeiden, tarkastelu suhteessa tutkimuskysymyksiin. Aineistosta esiin nousseet havainnot jäseneltiin ja koottiin tutkimuksen tuloksiksi. Sisällönanalyysin tavoitteena oli muodostaa selkeä ja ymmärrettävä kokonaiskuva tutkittavasta ilmiöstä.

Huolellisesti toteutettu litterointi tuki analyysin etenemistä ja mahdollisti aineiston systemaattisen tarkastelun, mikä vahvisti tutkimuksen luotettavuutta. Haastattelut yleensä äänitetään ja litteroidaan, jotta aineistoa voidaan analysoida tarkasti. Litterointi tehdään ennen sisällönanalyysia, koska analyysi perustuu tekstin lukemiseen, koodaamiseen ja luokitteluun (Tuomi & Sarajärvi, 2018).

4.4 Tutkimusetiikka

Tutkimus on raportoitu avoimesti ja totuudenmukaisesti, ja sen toteutusta sekä tuloksia on kuvattu selkeästi ilman olennaisten tietojen salaamista. Hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti tutkija vastaa tutkimuksestaan koko prosessin ajan, aina tutkimusidean syntyisestä tulosten julkaisemiseen ja niiden mahdollisiin vaikutuksiin asti (TENK, 2023), ja tämän mukaisesti tutkimuksessa on huolehdittu myös asianmukaisesta viittaamisesta muiden tutkijoiden työhön.

Tutkimuksessa noudatetaan tiedekunnan toimintatapoja, jotka ovat alalla yleisesti tunnustettuja. Näihin kuuluvat huolellisuus, tarkkuus sekä kriittisyys tutkimuksen toteutuksessa ja tulosten arvioinnissa, ja näitä periaatteita on sovellettu tutkimusprosessin eri vaiheissa (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Pysin tutkimuksessani

käyttämään eettisesti kestäviä tiedonhankinta-, arviointi- ja tutkimusmenetelmiä sekä toimimaan niiden kriteerien mukaisesti, jotka ovat tieteellisessä tutkimuksessa vakiintuneita.

Haastattelututkimukseen liittyvät keskeiset tutkimuseettiset kysymykset on huomioitu tutkimusprosessin kaikissa vaiheissa. Osallistujien yksityisyys on turvattu anonymisoimalla aineisto siten, ettei yksittäisiä henkilöitä voida tunnistaa tutkimusraportista, mikä on keskeinen laadullisen tutkimuksen eettinen periaate (Kvale & Brinkmann, 2009), ja aineistoa on käsitelty luottamuksellisesti koko tutkimusprosessin ajan. Osallistuminen tutkimukseen on ollut vapaaehtoista ja perustunut informoituun suostumukseen, mikä on keskeinen tutkimuseetiikan vaatimus (Bryman, 2016), ja osallistujilla on ollut mahdollisuus kieltäytyä tai keskeyttää osallistumisensa milloin tahansa. Lisäksi haastattelutilanteessa on huomioitu tutkijan ja osallistujan välinen vuorovaikutus sekä pyritty minimoimaan mahdolliset valtasuhteisiin liittyvät vaikutukset, jotta osallistujat voivat ilmaista näkemyksensä vapaasti.

5 Tulokset

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, millä tavalla varhaiskasvatuksessa tai esiopetuksessa opettajat opettivat käsitöitä alle kouluikäisille lapsille. Tutkimusaineisto kerättiin haastatteluilla, jotka toteutettiin haastattelemalla eri varhaiskasvatusyksiköiden opettajia sekä johtajia. Tutkielmassa analysoitiin aineiston tuloksia haastatteluista ja vastattiin tutkimuskysymyksiin alaotsikoissa.

Pääkysymys koski varhaiskasvatuksen opettajien käsityksiä käsityön opetuksesta, ja sen tavoitteena oli kartoittaa, miten eri varhaiskasvatusyksiköiden opettajat ymmärtävät käsityön opetuksen merkityksen ja toteutuksen varhaiskasvatuksessa.

Ensimmäinen alakysymys: “Millaisia tiloja varhaiskasvatuksessa on käsityön opetukseen?” tarkoituksena oli selvittää, oliko varhaiskasvatusyksiköissä tiloja, joissa voitiin toteuttaa erilaisilla välineillä käsityökasvatusta. Viimeisen kysymyksen: “Millaista osaamista käsityön opetukseen tarvitaan varhaiskasvatuksessa?” tarkoituksena oli selvittää, oliko varhaiskasvatusyksiköissä tarpeeksi osaamista opettaa käsitöitä, sekä millaista osaamisen täytyisi olla. Mahdollisesti myös sitä, onko mahdollista kouluttaa varhaiskasvatuksen opettajia enemmän liittyen käsitöiden opettamiseen.

5.1 Käsityön opetus tutkittavinani olevissa varhaiskasvatusyksiköissä: Millaisia käsityksiä varhaiskasvatuksen opettajilla on käsityön opettamisesta varhaiskasvatuksessa?

Tutkielmassa haastateltiin viidessä eri varhaiskasvatusyksikössä toimivia opettajia sekä johtajia yksilöllisesti. Ensimmäisessä haastattelussa varhaiskasvatusyksikön johtajan kanssa huomattiin, että varhaiskasvatuksessa koettiin käsityön käsite sellaisena, että täytyisi tuottaa lasten kanssa jokin tuote, vaikka käsityö on paljon enemmän, kuin vain tuotteen tekemistä ja sen suunnittelua. Varhaiskasvatuksessa askartelu ja käsityö kulkevat yhdessä, koska kaikki asiat, mitä tehdään käsillä varhaiskasvatuksessa, voidaan lukea käsitöihin. Esimerkiksi materiaalien leikkaaminen, tunnusteleminen ja ylipäätään materiaaleihin tutustuminen on monessa varhaiskasvatusyksikössä tärkeä

osa käsitöitä. Kysyin varhaiskasvatuksen työntekijältä, mitä käsityö on? Hänen kertoo: ”käsityöt ovat pehmeitä ja kovia materiaaleja, ja tietenkin erilaisia materiaaleja, joihin varhaiskasvatukseenikäiset lapset, riippuen iästä, voivat puhtaasti vain tutustua eri tavoin.” Käsityö varhaiskasvatuksen puolella on enemmän kädentaitojen harjoittelua, joka voi lähteä pienistä askarteluista sekä saksien käytöstä, Käsityö varhaiskasvatuksessa on todella monipuolista.

Käsityötoiminnan toteutuminen varhaiskasvatustyksiköissä vaihtelee huomattavasti. Haastattelujen perusteella henkilöstö suosii usein käytännöllisiä ja helposti toteutettavia ratkaisuja. Joissakin yksiköissä käsityön käsite koettiin haastavana, mikä aluksi vaikeutti haastateltavien rekrytointia. Kun selvensin, mitä käsityö tarkoittaa varhaiskasvatuksen kontekstissa, henkilöstö ymmärsi, ettei kyse ole tuotteen valmistamisesta samalla tavoin kuin koulussa. Tästä huolimatta he myönsivät, että käsityötoiminta on varsin vähäistä.

Varhaiskasvatuksen opettajat pitävät käsitöiden toteuttamista tärkeänä, koska se antaa lapsille todella paljon mahdollisuuksia oppia uusia asioita ja kokeilla uusia materiaaleja. Lapsi näkee työnsä tuloksen heti, joka innostaa kertomaan vanhemmille ja muille kavereille, mitä on tehty. Käsitöiden tekemisessä lapset oppivat hienomotoriikan ja kädentaitojen lisäksi sanavarastoa, koska käytetään uusia materiaaleja ja työkaluja käsitöiden toteuttamiseen.

Käsityötoiminta tarjoaa opettajille mahdollisuuden havainnoida lasten taitoja ja tunnistaa sekä heidän vahvuuksiaan että kehityksen kohteitaan. Lisäksi käsityöt voivat tuottaa lapsille mielihyvää ja siten tukea minäpystyvyyden kehittymistä. Näiden näkökulmien tiedostaminen on opettajille tärkeää, jotta he voivat havainnoida ja tukea lasten oppimista entistä tarkoituksenmukaisemmin. Lisäksi käsityö tukee lapsen kokonaisvaltaista kehitystä vahvistamalla hienomotorisia taitoja, keskittymiskykyä sekä luovaa ongelmanratkaisua.

5.2 Millaisia tiloja varhaiskasvatuksessa on käsityön opetukseen?

Haastatteluiden mukaan varhaiskasvatustyksiköt eroavat toisistaan käsityötoimintaan käytettävien tilojen ja välineiden osalta. Suurempia puukäsitöitä toteutetaan mahdollisuuksien mukaan ulkotiloissa, mutta monissa yksiköissä niitä ei toteuteta lainkaan. Tekstiilityö on varhaiskasvatuksessa usein suosituimpaa, koska tarvittavat materiaalit ovat helposti saatavilla. Lisäksi toiminta ei edellytä erillistä työtilaa, vaan sitä voidaan toteuttaa joustavasti erilaisissa ympäristöissä. Näin kaikki lapset voivat osallistua käsitöihin riippumatta varhaiskasvatustyksikön tilaresursseista.

Tekstiilityöt koetaan tämän takia helpommaksi toteuttaa. Niihin ei myöskään tarvita suurempia käsityökaluja, jotka voivat olla vaarallisia lapsille.

Haastattelujen perusteella varhaiskasvatuksessa tehdään myös erilaisia kokeiluja käsitöiden suhteen, esimerkiksi helppoja töitä pehmeillä materiaaleilla, kuten huovutusta eri tavoin ja opetellaan pujottelemaan erilaisia asioita toisiinsa. Yksiköissä hyödynnetään myös luonnonmateriaaleja. Haastatteluiden mukaan varhaiskasvatuksessa hyödynnetään oman ryhmätilan lisäksi ulkotiloja, sillä joissakin varhaiskasvatustyksiköissä sisätilat rajoittavat monipuolista työskentelyä. Joistakin yksiköistä löytyy käsityötilat erikseen käsityön opetukselle. Sisätiloissa käsityötoiminta painottuu pääasiassa tekstiilimateriaaleihin, piirtämiseen, värittämiseen sekä leikkaamiseen ja liimaamiseen.

Ulkona käsityön tekeminen laajenee, koska voidaan ottaa käyttöön esimerkiksi puuta sahaamiseen tai naulaamiseen ilman, että tarvitsee miettiä sotkua sen enempää. Talvisin voidaan hyödyntää myös lunta esimerkiksi rakentamiseen, piirtämiseen sekä värjäämiseen.

5.3 Millaista osaamista käsityön opetukseen tarvitaan varhaiskasvatuksessa?

Haastatteluissa tuli esiin, että käsitöiden tekeminen on varhaiskasvatuksessa vähäistä, mutta se ei tarkoita, ettei niitä tehtäisi ollenkaan. Varhaiskasvatustyksiköissä

dokumentoidaan, mitä on tehty lasten kanssa liittyen käsitöihin ja mitä uusia ideoita opettajilla olisi liittyen käsityön toteuttamiseen.

Varhaiskasvatuksessa on hyvät edellytykset käsitöiden toteuttamiseen, sillä tietyissä yksiköissä panostetaan erityisesti käsityötoimintaan. Tämän ansiosta joissakin yksiköissä on mahdollisuus toteuttaa myös vaativampia käsityöprojekteja.

Käsityöprojektit ovatkin suosittuja monissa päiväkodeissa, vaikka käytettävissä oleva tila tai materiaalit voivat olla rajallisia. Kaikissa tarkastelluissa yksiköissä halu toteuttaa käsitöitä eri tavoin on suuri. Toisissa käsityö nähdään keskeisenä toimintana, kun taas toisissa sitä toteutetaan maltillisemmin, mutta varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Haastatteluissa nousi esiin eriyttämisen merkitys käsityötoiminnassa. Sama tehtävä voidaan mukauttaa lasten yksilöllisten valmiuksien mukaan siten, että osalle se on haastavampaa ja osalle helpompaa, jolloin kaikki voivat osallistua toimintaan omien taitojensa mukaisesti. Käsityö soveltuu eriyttämiseen hyvin myös eri-ikäisten lasten kesken. Esimerkiksi lapset, joilla on kehittyneemmät hienomotoriset taidot, voivat harjoitella ompelua neulan ja langan avulla, kun taas toiset lapset voivat aloittaa kankaiden yhdistämisen liimaamalla. Eriyttäminen voidaan toteuttaa monin tavoin, kunhan pedagogiset ratkaisut suunnitellaan huolellisesti tiimin kesken.

Varhaiskasvatuksen opettajilta ei vaadita syvällistä käsityöosaamista, vaan riittää, että he osaavat kannustaa lapsia kokeilemaan erilaisia käsityötehtäviä ja hallita perusasiat, kuten materiaalien käytön ja yksinkertaisten tuotteiden valmistamisen vaiheet ja näiden opettamisen. Keskeistä on tarjota lapsille onnistumisen kokemuksia ja mahdollisuuksia oppia uutta, sillä nämä kokemukset tukevat sekä motivaatiota että minäpystyvyyden kehittymistä. Näin käsityötoiminnasta tulee lapsille mielekästä ja opettajille pedagogisesti merkityksellistä.

Haastattelujen mukaan käsitöihin voi myös liittää leikin, jota opettajat pitävät ennen käsitöiden tekemistä tai lopuksi, kun on saatu toiminta tehtyä. Tämä kannustaa ja innostaa lapsia jatkamaan käsityötä.

Varhaiskasvatuksessa opettajat näkevät käsityön suunnittelemisen ja toteuttamisen kapeasti. Tiedostetaan enemmän asioita, kuin toteutetaan käsitöissä. On todella tärkeää, että tiedostetaan ja ollaan valmiita toteuttamaan hyvin suunniteltuja käsityötoimintahetkiä pienien tai isompien lasten kanssa.

6 Eettisyys

Kokemukseni ennen tutkimuksen toteuttamista pohjautuvat varhaiskasvatuksen opettajan tutkinto-ohjelman aikana suoritettuihin pedagogisiin harjoitteluihin sekä opittuihin teorioihin opintojeni aikana, joten tutkimuksen kohteena oleva ammatti oli minulle ennestään tuttu. Tämä lähtökohta tukee tutkimuksessa pyrkimystä objektiiviseen ja analyyttiseen tarkasteluun.

Tutkijan tehtävänä on varmistaa, että kaikki tutkimukseen osallistuvat ymmärtävät, mitä tutkimukseen osallistuminen käytännössä tarkoittaa. Osallistujille tulee antaa selkeää ja riittävä informaatio tutkimuksen tarkoituksesta, osallistumisen vapaaehtoisuudesta sekä siitä, miten heidän tuottamaansa aineistoa käsitellään, säilytetään ja raportoidaan. Lisäksi osallistujille tulee kertoa mahdollisista aineiston jatkokäyttöön liittyvistä periaatteista (British Educational Research Association, 2024).

Hyvän tieteellisen käytännön (HTK) loukkauksia ovat muun muassa toisten tutkijoiden osuuden vähättely ja puutteellinen viittaaminen aiempiin tutkimuksiin, tutkimustulosten tai menetelmien harhaanjohtava raportointi, tulosten puutteellinen kirjaaminen ja säilyttäminen sekä saman aineiston tai tulosten julkaiseminen uudelleen ilman asianmukaista viittausta. Tutkijoiden tulee noudattaa tiedeyhteisön hyväksymiä toimintatapoja, kuten rehellisyyttä, huolellisuutta ja tarkkuutta tutkimusprosessin kaikissa vaiheissa, mukaan lukien aineiston käsittely, tulosten esittäminen ja arviointi (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Vastuu hyvän tieteellisen käytännön noudattamisesta on ensisijaisesti tutkimuksen tekijällä.

Tutkimuksen eettisten periaatteiden varmistamiseksi olen laatinut tietosuojailmoituksen, joka toimitettiin kaikille osallistujille ennen aineistonkeruuta. Tietosuojailmoituksessa kuvattiin tutkimuksen tarkoitus, aineiston käsittelyn periaatteet sekä osallistujien oikeudet.

7 Pohdinta

Käsityön käsite varhaiskasvatuksessa on laaja, mikä osaltaan vaikuttaa siihen, että käsityötoimintaa toteutetaan yksiköissä usein vähemmän kuin olisi suotavaa. Käsityön määrä vaihtelee yksiköittäin, sillä eri yksiköissä painotetaan eri osa-alueita, kuten käsityötä, liikuntaa tai musiikkia. Käsityö on varhaiskasvatusikäisille lapsille erityisen tärkeää, sillä se tukee hienomotoristen taitojen kehittymistä sekä ajattelutaitojen ja luovan ongelmanratkaisun harjoittelua.

Varhaiskasvatuksen opettajilta ja tiimiltä ei vaadita laajaa käsityöosaamista, vaan riittää, että he hallitsevat käsityön perusasiat. Varhaiskasvatuksessa käsityötoiminta on monimuotoista ja sitä voidaan toteuttaa lasten iän ja taitojen mukaan. Pienempien lasten kanssa toiminta voi keskittyä materiaalien tutkimiseen, leikkaamisen harjoitteluun tai muovailuun muovailuvahasta, muottien kanssa tai ilman. Isompien lasten ja esiopetuksessa olevien lasten kanssa voidaan toteuttaa vaativampia käsityöprojekteja, joissa harjoitellaan tarkkuutta, suunnittelua ja ongelmanratkaisua. Lisäksi käsityötoiminnan suunnittelussa voidaan hyödyntää ryhmän olemassa olevia teemoja, jolloin toiminta kytkeytyy opetussuunnitelmaan ja tukee lapsen kokonaisvaltaista oppimista.

Tärkeää on myös eriyttäminen. Lasten yksilölliset taidot ja valmiudet huomioidaan siten, että jokainen voi osallistua omien mahdollisuuksiensa mukaan. Näin käsityötoiminta tukee motoristen taitojen, ajattelun ja luovuuden kehitystä. Tämä tukee myös lasten onnistumisen kokemuksia ja minäpystyvyyden kehittymistä.

Olen oppinut harjoitteluista sen, että yhtä käsityöprojektia ei tarvitse saada valmiiksi kahdessa päivässä, vaan toimintaa voidaan jäsentää rakentamalla teema lasten kiinnostusten kohteiden pohjalta. Tämän avulla on mahdollista suunnitella useamman viikon mittainen eheyttävä kokonaisuus, joka sisältää laajemman käsityöprojektin. Lapset pääsevät tällöin itse suunnittelemaan, miettimään ja keskustelemaan aikuisten kanssa ja keskenään sekä lopuksi valmistamaan eri tekniikoilla erilaisia asioita liittyen

teemaviikkoon. Nämä voidaan lopuksi koota näyttelyksi tai elokuvaksi, jonka lapset saavat itse suunnitella ja tehdä aikuisen avustuksella.

Varhaiskasvatuksen opettajat pitävät käsityötoimintaa tärkeänä, sillä se tukee lasten oppimista, motoristen taitojen kehittymistä ja luovuutta. Käsitöitä toteutetaan varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa valitettavan vähän. Vähäisen toteutuksen taustalla voi olla muun muassa resurssien rajallisuus, tilojen ja välineiden puute sekä epävarmuus siitä, miten toimintaa kannattaa järjestää.

Suunnittelussa olisi hyvä pohtia, milloin ja miten käsityötoimintaa toteutetaan suunnitellusti. Käsitöiden tekeminen vain muutamia kertoja kuukaudessa on mielestäni liian vähän suhteessa sen merkitykseen lasten oppimiselle ja kehitykselle. Lapsi oppii käsityötoiminnan aikana paljon uusia taitoja, mutta oppiminen voi heikentyä, jos sitä ei jatketa pienimuotoisesti pitkin vuotta.

Käsityötä voidaan opettaa leikin kautta, joka tukee lasten oppimista, luovuutta ja ongelmanratkaisutaitojen kehittymistä. Leikinomainen lähestymistapa mahdollistaa lasten omien ideoiden ja kiinnostusten hyödyntämisen, edistää motivaatiota ja minäpystyvyyden vahvistumista sekä luo pohjaa monipuoliselle käsityötoiminnalle tulevaisuudessa. Samuelssonin ja Johanssonin (2006) mukaan leikki ja oppiminen ovat varhaiskasvatuksessa erottamattomia, ja leikin kautta lapset voivat kokeilla, tutkia ja kehittää taitojaan omista lähtökohdistaan käsin. Samuelsson ja Johansson korostavat, että leikki tarjoaa lapselle tilaa luovuudelle ja omien ratkaisujen etsimiselle, mikä tekee leikillisestä käsityöstä pedagogisesti perustellun tavan tukea lasten kokonaisvaltaista oppimista.

8 Lähteet

- British Educational Research Association. (2024). *Ethical Guidelines for Educational Research (BERA)*. BERA. Noudettu osoitteesta <https://www.bera.ac.uk/wp-content/uploads/2024/04/Ethical-Guidelines-for-Educational-Research-5th-edition.pdf>
- Bryman, A. (2016). *Social Research Methods*. Oxfors University Press.
- Grönman, S.;Lindfors, E.;& Rönkkö, M.-L. (2022). *Esiopetusikäisten lasten tavoiteorientaatiot ja ohjausvuorovaikutuksen tarve käsityön oppimisprosessissa*. Journal of Early Childhood Education Research. Noudettu osoitteesta <https://journal.fi/jecer/article/view/115164/67994>
- Hirsjärvi, S.;Remes, P.;& Sajavaara, P. (2015). *Tutki ja Kirjoita*. Porvoo: Tammi.
- Juutinen, J.;Siippanen, A.;Marjanen, J.;Sarkkinen, T.;Lundkvist, M.;Mykkänen, A.;. . . Ruokonen, I. (2021). *Pedagogisia jatkumoina ja ilmaisun iloa! Viisivuotiaiden pedagogiikka ja taito- ja taidekasvatuksen nykytila varhaiskasvatuksessa*. Helsinki: Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi). Noudettu osoitteesta <https://helda.helsinki.fi/bitstreams/a48c784a-deac-46f9-9d2b-47380f33f98e/download>
- Kallio, M. (2010). *Opettajan eettinen orientoituminen varhaiskasvatuksen käsityön opetuksessa*. Helsinki: Helda. Noudettu osoitteesta <http://hdl.handle.net/10138/306542>
- Karila, K.;& Leikkonen, S. (2022). Varhaisvuosien opettajat käsiotyö- ja teknologiakasvatuksen osaamistaan arvioimassa ja kehittämässä. *Journal of Early Childhood Education Research*, 25-47. Noudettu osoitteesta <https://journal.fi/jecer/article/view/115164/67994>
- Kvale, S.;& Brinkmann, S. (2009). *Interviews: learning the craft of qualitative research interviewing*. SAGE Publications.
- Lämsä, T. (2021). Kokopäiväpedagogiikka ja sen kehittäminen varhaiskasvatuksessa. *Kasvatus ja aika*, 79-86. Noudettu osoitteesta <https://journal.fi/kasvatusjaaika/article/view/102527/64318>

- Mayar, F. (2021). Developing Children's Creativity Through the Art of Crafts. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*. Atlantis Press.
doi:<https://doi.org/10.2991/assehr.k.220602.007>
- Opetushallitus. (2022). *Varhaiskasvatuksensuunnitelman perusteet*. Turenki: Opetushallitus.
- Ruokonen, I. (2022). *Ilmaisun Ilo*. Santalahti-Kustannus.
- Ruokonen, I.;Rusanen, S.;& Välimäki, A.-L. (2009). *Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa*. Helsinki: Yliopistopaino Oy.
- Rusanen, S. (2007). *Taidekasvattajaksi varhaiskasvatukseen*. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.
- Salminen, J. (2017). *Early Childhood Education and Care System in Finland*. Jyväskylä: Nauki o Wychowaniu. Studia interdyscyplinarne numer.
doi:<http://dx.doi.org/10.18778/2450-4491.05.09>
- Samuelsson, I.;& Johansson, E. (2006). *Play and learning - inseparable dimensions in preschool practice*. Göteborg University.
doi:<https://doi.org/10.1080/0300443042000302654>
- TENK. (2023). *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa*. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Noudettu osoitteesta https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf
- Tuomi, J.;& Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi*. Tammi.
- Vlasov, J.;Salminen, J.;Repo, L.;Karila, K.;Kinnunen, S.;Mattila, V.;. . . Sulonen, H. (2018). *Varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin perusteet ja suositukset*. Kansallinen koulutuksen arviointi keskus (Karvi). Noudettu osoitteesta https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/KARVI_Perusteet-ja-suositukset_web.pdf
- Yliverronen, V. (2019). Esiopetuksen käsityö: Kolme tapaustutkimusta esikoululaisista käsityötehtävien parissa. Noudettu osoitteesta <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-5389-0>

Liitteet

Liite 1: Tietosuojalomake

Tietosuojailmoitus

<ul style="list-style-type: none"> • Rekisterin nimi 	Kandidaatin tutkielma: Käsitöiden opetuksen laatu varhaiskasvatuksessa
<ul style="list-style-type: none"> • Rekisterinpitäjä 	Turun Yliopisto, Kasvatustieteiden tiedekunta, Rauman opettajankoulutuslaitos
<ul style="list-style-type: none"> • Tietosuojavastaavan yhteystiedot 	dpo@utu.fi
<ul style="list-style-type: none"> • Tutkimuksen kuvaus 	Teen kandidaatin tutkintoon liittyvää opinnäytettä Turun yliopiston opettajankoulutuslaitoksella. Tutkimusta varten kerätään haastatteluaineistoa liittyen käsityön opetuksen laatuun varhaiskasvatuksessa. Tutkimuksen tavoitteena on tutkia, miten eri päiväkodeissa ja esikouluissa opetetaan käsitöitä lapsille
<ul style="list-style-type: none"> • Henkilötietojen käsittelyn tarkoitus ja käsittelyperuste 	<p>Tutkimuksen aikana kerätään tietoa eri varhaiskasvatusyksiköistä sekä esikouluista varhaiskasvatuksen työntekijöiltä</p> <p>Henkilötietojen EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan mukaisena käsittelyperuste: Käsittely on tarpeen tieteellistä tutkimusta varten (yleinen etu 6 art. 1 e-kohta) Käsittely perustuu yliopistolain (558/2007) 2§:ssä asetettuun yliopiston tehtävään ja sen toteuttamiseen yleisen edun nimissä.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Yhteyshenkilö 	Joel Jäppilä sposti: joajap@utu.fi

<ul style="list-style-type: none"> • Henkilötietoryhmät 	Tutkittavista on kerättyä seuraavia tietoja: työntekijöiden nauhoitettu ääni haastatteluissa
<ul style="list-style-type: none"> • Tietojen alkuperä 	Tiedot ja aineisto kerätään suoraan tutkimukseen osallistuneilta.
<ul style="list-style-type: none"> • Henkilötietojen säilytysaika 	Haastatteluaineistoista kirjoitetaan tekstimuotoinen aineisto litteroimalla ylös, jonka jälkeen nauhoitettu aineisto hävitetään
<ul style="list-style-type: none"> • Mahdolliset vastaanottajat 	Henkilötietoja ei siirretä eikä luovuteta tutkimusryhmän ulkopuolelle.
<ul style="list-style-type: none"> • Mahdolliset siirrot kolmansiin maihin 	Henkilötietoja ei luovuteta EU:n tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle.
<ul style="list-style-type: none"> • Rekisteröidyn oikeudet 	<p>Rekisteröidyllä on oikeus pyytää pääsy häntä itseään koskeviin henkilötietoihin sekä oikeus pyytää tietojensa oikaisemista tai poistamista taikka käsittelyn rajoittamista tai vastustaa niiden käsittelyä. Oikeutta henkilötietojen poistamiseen ei sovelleta tieteellisessä tai historiallisessa tutkimustarkoituksessa silloin, kun poisto-oikeus todennäköisesti estää käsittelyn tai vaikeuttaa sitä suuresti.</p> <p>Poisto-oikeuden toteuttamista arvioidaan tapauskohtaisesti.</p> <p>Rekisteröidyllä on oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Henkilötietojen suojaamisen periaatteet 	Jos haastattelussa tulee ilmi henkilötietoja, ne säilytetään minun käyttäjän Turun Yliopiston OneDrivessä, johon pääsen käsiksi vain minä omilla tunnuksillani
<ul style="list-style-type: none"> • Valitusoikeus valvontaviranomaiselle 	Tutkimukseen osallistuja voi tehdä valituksen tietosuojavaltuutetulle, mikäli kokee tietojensa käsiteltäneen tietosuojalainsäädännön vastaisesti.

	<p>Tietosuojavaltuutetun yhteystiedot: Tietosuojavaltuutetun toimisto Käyntiosoite: Lintulahdenkuja 4, 00530 Helsinki Postiosoite: PL 800, 00531 Helsinki Puhelinvaihte: 029 566 6700 Sähköposti (kirjaamo): tietosuoja(at)om.fi</p>
--	--

Liite 2: Haastattelukysymykset

Haastattelukysymyksiä päiväkodin työntekijöille:

Alkutervehdys ja kiitos haastattelun osallistumisesta

Tässä haastattelussa kysymyksiin ei ole yhtä oikeaa vastausta, vaan haluan kuulla sinun näkemyksiäsi ja kokemuksiasi. Haastattelu äänitetään, mutta henkilöiden nimiä ei julkaista mihinkään, vaan haastattelu on anonyymi.

HAASTATELTAVAN TAUSTA

1. Kuinka kauan olet tehnyt töitä varhaiskasvatuksen parissa ja päiväkodissa? Kertoisitko omasta työkuvastasi ja roolistasi?

YMÄRRYS PÄIVÄKODIN ARJESTA - KÄSITÖISTÄ

1. Miten määrittelisit käsityöt varhaiskasvatuksessa? Mitä kaikkea käsitöihin sinun mielestäsi kuuluu?
2. Antaisitko esimerkkejä, millaisia käsitöitä mahdollisesti teette lasten kanssa?
3. Miten usein arvioisit, että teette varhaiskasvatuksen arjessa lasten kanssa käsitöitä?

MÄÄRITETÄÄN MITEN VARHAISKASVATUKSEN SUUNNITELMAN PERUSTEISSA ON MÄÄRITETTY KÄSITYÖ VARHAISKASVATUKSESSA.

Käsityöt varhaiskasvatuksessa ovat tärkeä tapa harjoitella suunnittelutaitoja, luovaa

ongelmanratkaisua, hienomotorisia taitoja sekä rakenteiden, materiaalien ja tekniikoiden tuntemusta ja muotoilua. Näitä taitoja kehitetään lapsille soveltuvien teknisen työn ja tekstiilityön työtapojen avulla, kuten esimerkiksi muovailun, leikkaamisen, naulaamisen, sahaamisen ja ompelun kautta.

(Varhaiskasvatuksen suunnitelman perusteet 2022)

4. Tehdäänkö teillä tämän määritelmän mukaisia käsitöitä teidän varhaiskasvatyksikössänne? Kuinka usein ja minkä ikäisten lasten kanssa?

TYÖVÄLINEET JA ESIMERKKEJÄ KÄSITÖISTÄ

5. Millaisia välineitä ja tiloja teillä on käsitöiden toteuttamiseen

OPPIMISTAVOITTEET, MERKITYS JA RESURSSIT

6. Onko teillä jotain erityisiä oppimistavoitteita, jota käsitöiden tekeminen lasten kanssa tukee?
7. Miten tärkeänä tai merkityksellisenä näette käsitöiden toteuttamista varhaiskasvatuksessa?
8. Millaisia vaikutuksia näette käsitöillä ja kädentaidoilla olevan lasten kehityksen vahvistamisessa?
9. Kuinka hyvät mahdollisuudet ja resurssit teillä on kehittää käsityö toimintaa?

Kiitos haastattelusta – haluatko vielä kertoa jotain aiheesta ja varhaiskasvatuksen arjesta?